

BAZI SOSYO-DEMOGRAFİK DEĞİŞKENLER AÇISINDAN SOSYAL DAMGALANMA (STİGMA) DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ BANDIRMA ÖRNEĞİ

Özay Nuri AKSOY¹

Enes KÖSE²

Özet

Literatür incelendiğinde sosyal yaşam içerisinde pek çok nedenle farklı olduğu düşünülen kişiye karşı hissettirilen ya da hissedilen değersizlik duygusu damgaya sebep olacağı vurgulanır. Toplumsal açıdan damgalanma çevremizde bulunan kişileri, sıfatlarla sosyal açıdan gruplara ve kategorilere ayırdığımız, her kategori için de bir insan imajı hayalimizde oluştuğu ve o kategoriden karşılaştığımız herkese aynı özellikleri atfettiğimiz belirtilir. Bu araştırmanın amacı, Bandırma geneli psikolojik damgalama eğilimini dört faktör ile ölçmektir. Birinci faktör olan ayrımcılık ve dışlama, ikinci faktör etiketleme, üçüncü faktör psikolojik sağlık, dördüncü faktör önyargıdır. Araştırmaya gönüllü 180 kişi (86 kadın, 94 erkek) katılmıştır. Katılımcıların yaşları 18 ile 43 arasında değişmektedir. Veri toplama aracı olarak Yaman ve Güngör (2013) tarafından geliştirilen Damgalama Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçları cinsiyet açısından anlamlı bir farklılığa ulaşamamıştır. Fakat damgalanma ölçeğinin ayrımcılık - dışlama, etiketleme, psikolojik sağlık, önyargı alt puanlarının demografik değişkenler olan yaş, medeni durum, eğitim, meslek durumu ve gelir açısından anlamlı veriler elde edilmiştir. Damgalanma ile ilgili literatür incelendiğinde araştırmaların genellikle psikiyatrik hastalar üzerinde gerçekleştirildiği gözlenmiştir. İncelenen literatür de Bandırma ilçe açısından bir araştırmanın yapılmamış olması literatüre katkı sağlayacaktır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar Bandırma ölçeğinde veri sağlaması açısından önemlidir. Araştırma sonuçları literatür eşliğinde tartışılmış ve damgalamayı azaltmaya yönelik öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Damgalanma, Stigma, Ayrımcılık, Dışlama, Önyargı

INVESTIGATION OF SOCIAL STIGMA LEVELS IN TERMS OF SOME SOCIO-DEMOGRAPHIC VARIABLES BANDIRMA EXAMPLE

Abstract

When the literature is examined, it is emphasized that the feeling of worthlessness felt or felt towards a person who is thought to be different for many reasons in social life will cause a stigma. Social stigma is stated that we divide the people around us into groups and categories socially with adjectives, a human image for each category is formed in our imagination, and we attribute the same characteristics to everyone we encounter from that category. The aim of this study is to measure the psychological stigmatization tendency of Bandırma in general with four factors. The first factor is discrimination and exclusion, the second factor is labeling, the third factor is psychological health, and the fourth factor is prejudice. 180 volunteers (86 women, 94 men) participated in the study. Participants' ages range from 18 to 43. The Stigma Scale developed by Yaman and Güngör (2013) was used as the data collection tool. The research results could not find a significant difference in terms of gender. However, significant data were obtained in terms of demographic variables of the discrimination-exclusion, labeling, psychological health, prejudice sub-scores of the stigma scale, age, marital status, education, occupational status and income. When the literature on stigmatization was examined, it was observed that studies were generally carried out on psychiatric patients. The fact that no research has been conducted in the studied literature in terms of Bandırma district will contribute to the literature. The results obtained from the research are important in terms of providing data in Bandırma scale. The results of the research were discussed in the light of the literature and suggestions for reducing stigmatization were presented.

Keywords: Stigma, Discrimination, Exclusion, Prejudice, Bandırma

¹ozaynuriaksoy@msn.com, 0000-0001-8210-8362

²koseenes2005@gmail.com, 0000-0003-0149-7760

1.GİRİŞ

Damga (stigma) kavramı, Bos ve ark (2013)' a göre sosyoloji alanında doğmuş olsa da; tıp bilimleri, sağlık bilimleri, kriminoloji, psikoloji, sosyal psikoloji, örgütsel davranış alanlarında da kullanılmaya kısa sürede başlanmıştır.

Damgalanma kavramının birçok alanda kullanılmış olması bu kavramı da tanımlamayı zorlaştırmaktadır. Kelime kökeni olarak eski Yunanca'da yara iz anlamında kullanılmıştır.

Yunanlılar "stigma" ifadesini, kişinin varlığında olağan olmayan ve kötü olarak düşündükleri neyi varsa bunları ortaya koymaya yönelik bedensel işaret amacıyla kullanmışlardır. Bu işaretler kişinin bedenine kazılır ya da yakarak damgalanırdı. Bu izleri taşıyanların köle, suçlu veya hain olduklarının işareti sayılırdı. Hıristiyanlık dönemlerinde ise, ciltte ortaya çıkan "stigma"nın Tanrının merhameti olarak görülmüştür. Bedende ki bu tür yaraların fiziki bozuklukların bedene yansıma işareti olarak görülmüştür. Stigmanın çağımızda ki kullanım anlamına gelince diğerlerinden olumsuz anlamda farklı düşünülen ve rağbet gösterilmeyen bir kişi durumu söz konusudur. Goffman (1963) 'a göre günümüzde de anlam köküne yakın bir kullanımı söz konusudur. Aşağılanmanın ve kişinin değerini yitirmesi, rağbet görmemesi olarak nitelendirilmektedir. Yine Goffman (1963) e göre toplumsal olgu kapsamında, damgalanan kişi grupta ya da toplulukta "bütünün bir parçası, normal biri" olarak görülürken; lekeli ve sakat, dikkate alınmayacak kadar değeri düşük konuma indirgenmektedir. Soygür ve Özalp (2005)'e göre de kişilerin veya grupların toplumca 'normal' sayılan sınırların dışında olan utandırılması gereken durumun varlığı nedeniyle yaftalama, etiketleme ve kara lekeyi ifade ettiği vurgulanmıştır. Goffman (1963) tarafından damgalama yapılan kişinin adının kötüye çıkması ve utanç verici değer yüklenmesi sonucu, normal sayılanlar ve damgalananlar arasında sosyal sınırların çizildiğini belirtir. Goffman (1963)'e göre damgalamaya uğrayan kişinin isminin önüne konan etiketten dolayı o kişiye daha az değer verilebilir. O kişinin daha az istenebilir hale gelmesine neden olabilir. Bu durum artık onu insan gibi görülmemesine neden olur. Damgalayan kişilerin gözünde bir eşya ya da "öteki" olabilir. Damgalama (stigmatizasyon) kavramı ve etiketleme kavramları Kocabaşoğlu ve Aliustaoğlu (2003) Bağ ve Ekinci (2005) İkişık (2008) tarafından eşanlamı olarak kullanılmıştır. Yıldız ve ark (2012) tarafından ise hastalıkların birer etiket olduklarını bazı hastalıkların damgalamaya neden olduğu durumları vurgulayarak; etiketlemeyle damgalama arasında fark olduğunu söyler.

Tarihi süreçte tıbbi açıdan damgalamalarda sayıca fazla olarak yaşanmıştır. Topluları etkisi altına alan salgın hastalık zamanlarında ve ruhsal hastalıkların yoğun olduğu dönemlerde damgalama meyillinde olmuşlardır. Ruhsal hastalığı olanların Allah'ın gazabına uğradığı, kötü ruhların etkisi altında kaldıkları, topluma zararları dokunacakları düşüncesinde olmaları Geçtan (2012) Özyiğit, ve ark (2004) tarafından örnek olarak gösterilir.

Giddens (2000) tarafından sosyal yaşam içerisinde pek çok nedenle farklı olduğu düşünülen kişiye karşı hissettirilen ya da hissedilen değersizlik duygusu damgaya sebep olacağı vurgulanır. Bu nedenler psikojenik, toplumsal ve teknolojik olarak açıklanabilir: Psikojenik açıdan damgalamanın temelinde olumsuz inançlar ve önyargılar olduğu Bilge ve Çam (2010) tarafından, Damganın kaynak bulunduğu ilk zemin önyargı olduğu Oran ve Şenuzun (2008) tarafından vurgulanır. Yazarlara göre ruhsal hastalara gösterilen damgalayıcı tutumların alt yapısında onlara karşı duyulan korku ve öfke yer almaktadır.

Toplumsal açıdan damgalanmanın temelinde St.Clements University (2014) tarafından çevremizde bulunan kişileri, sınıflarla sosyal açıdan gruplara ve kategorilere ayırdığımız, her kategori için de bir insan imajı hayalimizde olduğu ve o kategoriden karşılaştığımız herkese aynı özellikleri atfettiğimiz belirtilir. Sınıflandırmalar, genellemelere ve çarpıtmalara sebep olurken; önyargıların da temelini oluşturduğu Sözen ve ark (2013) tarafından vurgulanır. Damgalamada kişisel farklılıklar sınıflandırılır, stereotipik biçimde ve bilişsel olarak “biz” ve “onlar” şeklinde ötekileştirme, ayırma, dışlama yaşanmaktadır. Üçok (2003) tarafından rekabetçilik beraberinde yapılacak iş konusunda öğrenilecek konuları fazlaştırmakta bunun da öğrenme işini zorlaştırdığına dikkat çeker. Bu durumun kişilerin iş bulabilmeleri için daha fazla niteliğe sahip olması gereğini dile getirir. Bunun beraberinde damgalamayı kolaylaştıran sebeplerden biri olarak görür. Kadioğlu ve Hotun Şahin (2015) Kültürü damgalamayı başlatan, toplumsal nedenlerinden biri olduğunu belirtir. Bireyin yaşadığı toplumun kültür ve gelenekleri, dini inançları, korkuları ve önyargıları kültür içinde harmanlanır. Teknolojik açıdan damgalanmanın temelinde Haghghat (2001) ve Kadioğlu ve Hotun Şahin (2015) tarafından her geçen gün teknolojik gelişmelere bir yenilerinin eklenmesi, damgalayıcı nedenlerin artmasına sebep olduğu tespitinde bulunur. Yaşam alanında iletişim kanal sayısının çokluğu, yeni bir sinyal ve imajla karşılaşılması, damgalayıcı reklamlar, sinema görselleri, sosyal medya mesajları damgalamayı tetiklediği belirtilir.

2.ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

2.1.Araştırma Modeli

Araştırma da tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2005)’a göre tarama modeli, geçmişte ya da hala var olan durumları betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır.

Tarama araştırmaları Cohen ve ark (2007) göre betimleyici yapıya sahiptir. Nesnelerin, toplumların, kurumların yapı ve olay işleyişlerini tanımlama amacı taşır. Tarama tipi araştırmalarda örneklemden elde edilen verinin örnekleme temsil ettiği evrene ait genellemelerde bulunabileceğini belirtilir.

2.2.Evren ve Örneklem

Bu çalışmanın evreni Bandırma ilçesinde yaşayanlardır. Araştırma örnekleme olasılığa dayalı örnekleme yönteminden basit tesadüfi örnekleme kullanılarak oluşturulmuştur. Araştırmanın örnekleme yöntem kapsamında seçilen 180 kişiden oluşmaktadır.

Anket Basit Tesadüfi Örneklem ile gerçekleştirilmiştir. Erkuş (2005) a göre, bireylerin benzer evren olması, sonlu, durağan ve birimlerine ulaşılabilen evren olduğu ve evrendeki her birimin örnekleme girme olasılığının eşit ve birbirinden bağımsız olduğu bir örnekleme ki bir seçimde, bu özelliklerden dolayı, sonuçlar evrene genelleştirilebilir

2.3.Araştırmanın Amacı

Damgalanma ile ilgili literatür incelendiğinde araştırmaların genellikle psikiyatrik hastalar üzerinde gerçekleştirildiği gözlenmiştir. İncelenen literatür de Bandırma ilçe açısından bir araştırmanın yapılmaması olması literatüre katkı sağlayacaktır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar Bandırma ölçeğinde veri sağlanması açısından önemlidir. Bandırma ölçeğinde damgalanma eğilimini araştırmak amaçlanmıştır.

Literatür taramasında konunun Bandırma ölçeğinde çalışılmamış olması araştırma sonuçlarını önemli ve anlamlı kılacaktır.

2.4.Araştırmanın Varsayım ve Sınırlılığı

Ankete katılanlar anket sorularını doğru ve kurallara uygun, içten ve samimi duygularla cevapladıkları varsayılmıştır. Seçilmiş örneklem evreni temsil ettiği varsayılmıştır. Kullanılan ölçeğin ölçmek istedikleri özellikleri ölçtüğü sorular olduğu varsayılmaktadır. Literatür taraması araştırma bakımından yeterlidir. Araştırma Balıkesir ili Bandırma ilçesi ile sınırlıdır. Araştırmanın örnekleme 18 yaş üstüne yöneliktir. Bu nedenle 18 yaş altındaki bireyler araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.

2.5.Araştırmanın Hipotezleri

Bireylerin sahip olduğu sosyo-demografik özellikler (Yaş, medeni durum, eğitim durumu, meslek, gelir seviyesi) ile ayrımcılık ve dışlama, etiketleme, psikolojik sağlık ve önyargı faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin varlığı çalışmanın hipotezini oluşturmaktadır.

2.6.Veri Toplama Araçları

Damgalama Ölçeği: Damgalama Ölçeği, Yaman ve Güngör (2013) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri 1-Kesinlikle katılmıyorum... 5-Tamamen Katılıyorum olmak üzere likert tipi derecelendirme kullanılmıştır. Likert tipi olduğundan ölçekten alınabilecek en düşük puan 22, en yüksek alınabilecek puansa 110'dur. Damgalama Ölçeği'nden 55 (2,5-orta değerle 22-madde sayısı çarpılmasıyla) puanın altında kalanların damgalama eğiliminin düşük olduğu üstünde olan kişilerinse damgalama eğiliminin yüksek olduğu söylenebilir.

Damgalama Ölçeği 4 faktörden ve 22 maddeden oluşmaktadır. Birinci faktör olan Ayrımcılık ve Dışlama 6 maddeden oluşmaktadır. Bunlar ankette 10,17,18,19,20 ve 21.sorulardır. İkinci faktör etiketleme 6 maddeden oluşmaktadır. Bunlar ankette 3, 4,5,7,8 ve 9.sorulardır. Üçüncü faktör Psikolojik Sağlık 5 maddeden oluşmaktadır. Bunlar ankette 11,12,13,16,ve 22. sorulardır. 4. faktör Önyargı 5 maddeden oluşmaktadır. Bunlar ankette 1,2,6,14 ve 15. sorulardır.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu, araştırmacı tarafından katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durumunu tespiti ilişkin bilgilere ulaşabilmek için hazırlanmıştır. Literatür incelemesi sonucu ve anılan ölçek de referans alınarak sorular oluşturulmuştur.

2.7.Verilerin Analizi

Veriler SPSS 24 analiz programı ile gerçekleştirilmiştir. Damgalama Ölçeği toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere bağımsız grup t testi, Damgalama ölçeği toplam puanlarının yaş, medeni durum, çalışma durumu ve gelire göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek üzere ise tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda $p < 0.05$ değerine göre anlamlılık vurgusu yapılmıştır.

3.BULGULAR

3.1.Normallik Kontrolü

Ölçek verilerinin istatistik açısından uygunluğu için verilerin normal dağılıp dağılmadığına bakılmıştır. Histogram ve Q-Q Plot grafikleri incelenmiştir. Eğrinin simetrik dağılım gösterdiği görülmüştür. Toplam puana ait merkezi eğilim ölçüleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Damgalama Ölçeği Toplam Puana Ait Merkezi Eğilim Ölçüleri

Boyutlar	$\bar{x}$	Medyan	Mod	Çarpıklık	Basıklık
Ayrımcılık ve Dışlama	.24	.17	.18	.882	-.134
Etiketleme	2.59	2.66	2.50	.195	-.255
Psikolojik Sağlık	2.46	2.00	1.80	-.854	-.418
Önyargı	.46	.47	.64	-.549	-.656

Verilerin normal dağılımının kontrolü için, Kline (2011) belirttiği basıklık ve çarpıklık değerleri ölçüt alınmıştır. Büyüköztürk (2011) araştırmasında da çarpıklık katsayısının 1, -1 sınırları içerisinde olmasının puanları normal dağılımdan sapma göstermediği şeklinde yorumlar. Araştırma bulgularında aritmetik ortalama, medyan ve mod’un birbirine de yaklaşmış olması dağılımı normal durumdan uzaklaşmadığının ölçütü olarak değerlendirir. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının 1 ile -1 arasında olması verilerin normal dağılım gösterdiğine yönelik kanaat oluşmuştur.

3.2.Demografik Bulgular

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Cinsiyet	<i>f</i>	%
Kadın	86	47.8
Erkek	94	52.2
Yaş Grubu		
18-22	34	18.9
23-27	28	15.6
28-32	22	12.2
33-37	31	17.2
38-42	41	22.8
43 üstü	24	13.3
Medeni Durum		
Evli	48	43.3
Bekar	100	55.6
Boşanmış	2	1.1

Eğitim Durumu		
İlkokul	2	1.1
Ortaokul	2	1.1
Lise	92	51.1
Üniversite	78	43.3
Lisansüstü	6	3.3
Meslek		
Kamu Kurumu Çalışanı	83	46.1
Özel Sektör Çalışanı	60	33.3
Üniversite Öğrencisi	13	7.2
Serbest Meslek Sahibi	7	3.9
Ev Hanımı	10	5.6
Çalışmıyor	7	3.9
Gelir		
1000 TL den az	5	2.8
1001- 2000 TL	12	6.7
2001-3000 TL	34	18.9
3001- 4000 TL	77	42.8
4001 -5000 TL	22	12.2
5000 Üstü	30	16.7

3.3.Damgalanma Ölçek Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması:

Damgalanma Ölçek Puanlarının cinsiyete göre anlamlı fark gösterip göstermediğini belirlemek için bağımsız örneklem t-testi uygulanmıştır. Bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Damgalanma Ölçek Alt Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Puan	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	SS	t	p
Ayrımcılık ve Dışlama	Kadın	86	.22	.19	-1.18	.23
	Erkek	94	.26	.17		
Etiketleme	Kadın	86	2.57	.83	-.294	.76
	Erkek	94	2.61	.81		
Psikolojik Sağlık	Kadın	86	2.43	.99	-.431	.66
	Erkek	94	2.49	.89		
Önyargı	Kadın	86	.46	.17	.125	.90
	Erkek	94	.49	.18		

*p< .05 anlamlı

Tablo 3’de görüldüğü gibi, Damgalanma Ölçeği Alt Puanları olan Ayrımcılık ve Dışlama ($t(178)=.23, p>.05$), Etiketleme ($t(178)=.76$), Psikolojik Sağlık ($t(178)=.66, p>.05$), Önyargı ($t(178)=.90, p>.05$) cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

3.4. Damgalanma Ölçek Alt Puanlarının Yaş Gruplarına Göre Karşılaştırılması

Tablo 4. Damgalanma Ölçeği ve Alt Puanları olan Ayrımcılık ve Dışlama, Etiketleme, Psikolojik Sağlık, Önyargının Yaş Duruma Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	N	$\bar{x}$	SS	ANOVA Sonuçları						Fark
					Var. K.	KT	Sd	KO	F	p	
Ayrımcılık ve Dışlama	(a)18-22	34	.14	.08	G.Arası	1.34	5	.269			
	(b)23-27	28	.16	.11	G.İçi	4.83	174	.028			c>a
	(c)28-32	22	.35	.24	Toplam	6.18	179				d>a
	(d)33-37	31	.36	.21					9.679	.000*	e>a
	(e)38-42	41	.26	.17							
	(f)43 üstü	24	.18	.12							
	Toplam	180	.24	.18							
Etiketleme	(a)18-22	34	2.24	.60	G.Arası	16.69	5	3.34			
	(b)23-27	28	2.50	.51	G.İçi	104.30	174	.599			d>a
	(c)28-32	22	2.67	1.12	Toplam	121.00	179				e>a
	(d)33-37	31	3.03	1.09							
	(e)38-42	41	2.81	.53					5.57	.000*	
	(f)43 üstü	24	2.18	.68							
	Toplam	180	2.59	.82							
Psikolojik Sağlık	(a)18-22	34	1.88	.53	G.Arası	42.81	5	8.56			
	(b)23-27	28	1.90	.35	G.İçi	115.61	174	.664			d>a
	(c)28-32	22	3.00	1.01	Toplam	158.42	179				e>a
	(d)33-37	31	3.18	.98					12.88	.000*	f>a
	(e)38-42	41	2.46	.97							
	(f)43 üstü	24	2.53	.77							
	Toplam	180	2.46	.94							
Önyargı	(a)18-22	34	.55	.13	G.Arası	1.26	5	.253			
	(b)23-27	28	.57	.14	G.İçi	4.71	174	.027			a>c
	(c)28-32	22	.38	.14	Toplam	5.98	179				a>d
	(d)33-37	31	.35	.17							a>f
	(e)38-42	41	.48	.20					9.34	.000*	
	(f)43 üstü	24	.39	.13							
	Toplam	180	.46	.18							

* $p < .05$ anlamlı

Tablo 4’de anlamlandırmayı kolaylaştırmak için ve grupların tabloda kolay yorumlanması için yaş gruplarına a, b, c, d, e harfleriyle isimlendirilmiştir. Bu bağlamda; (a)18-22, (b)23-27, (c)28-32, (d)33-37, (e)38-42, (f) ise 43 üstü olarak isim verilmiştir. ANOVA sonuçlar tablosunda fark kısmında belirtilmiştir.

Ayrımcılık ve Dışlama ile yaş grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=9.679$ ve $p<.05$). Puanların yaş değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Post Hoc Testlerinden Tukey testi kullanılmıştır.

Ayrımcılık ve Dışlama boyutu bakımından, (a)18-22 yaş grubu ile (c) 28-32 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 28-32 ($\bar{X}=3.35$) yaş grubunun, 18-22 ($\bar{X}=1.14$) yaş grubuna göre Ayrımcılık ve Dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($c>a$). (d)33-37 yaş grubu ile (a)18-22 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). (d)33-37 ($\bar{X}=3.36$) yaş grubunun, 18-22 ($\bar{X}=1.14$) yaş grubuna göre Ayrımcılık ve Dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($d>a$). (e)38-42 yaş grubu ile (a)18-22 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). (e)38-42 ($\bar{X}=2.26$) yaş grubunun 18-22 ($\bar{X}=1.14$) yaş grubuna göre Ayrımcılık ve Dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. ($e>a$)

Etiketleme ile yaş grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=5.57$ ve $p<.05$). (d)33-37 yaş grubu ile (a)18-22 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 33-37 ($\bar{X}=3.03$) yaş grubunun, 18-22 ($\bar{X}=2.24$) yaş grubuna göre Etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($d>a$). (e)38-42 yaş grubu ile (a)18-22 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 38-42 ($\bar{X}=2.81$) yaş grubunun, 18-22 ($\bar{X}=2.24$) yaş grubuna göre Etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($e>a$).

Psikolojik Sağlık ile yaş grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=12.88$ ve $p<.05$). (d)33-37 yaş grubu ile (a)18-22 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 33-37 ($\bar{X}=3.18$) yaş grubunun, 18-22 ($\bar{X}=1.88$) yaş grubuna göre Psikolojik Sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($d>a$). (e)38-42 yaş grubu ile (a)18-22 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 38-42 ($\bar{X}=2.46$) yaş grubunun, 18-22 ($\bar{X}=1.88$) yaş grubuna göre Psikolojik Sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($e>a$). (f)43 üstü yaş grubu ile (a)18-22 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). (f)43 üstü ($\bar{X}=2.53$) yaş grubunun, 18-22 ($\bar{X}=1.88$) yaş grubuna göre Psikolojik Sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($f>a$).

Önyargı ile yaş grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=12.88$ ve $p<.05$). (a)18-22 yaş grubu ile (c)28-32 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 18-22 ($\bar{X}=1.55$) yaş grubunun, 28-32 ($\bar{X}=3.38$) yaş grubuna göre Önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($a>c$). (a)18-22 yaş grubu ile (d)33-37 yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 18-22 ($\bar{X}=1.55$) yaş grubunun, 33-37 ($\bar{X}=3.35$) yaş grubuna göre Önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($a>d$). (a)18-22 yaş grubu ile (f)43 üstü yaş grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 18-22 ($\bar{X}=1.55$) yaş grubunun, (f)43 üstü ($\bar{X}=3.39$) yaş grubuna göre Önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($a>f$).

3.5. Damgalanma Ölçek Alt Puanlarının Medeni Hal Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 5. Damgalanma Ölçeği ve Alt Puanı olan Önyargı ve Etiketlemenin Medeni Hal Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	N	$\bar{X}$	SS	ANOVA Sonuçları						Fark
					Var. K.	KT	Sd	KO	F	p	
Önyargı	(a) Evli	78	.41	.17	G.Arası	.302	2	.151	4.70	.01*	b>a
	(b)Bekar	100	.50	.18	G.İçi	5.68	177	.032			
	(c)Boşanmış	2	.48	.05	Toplam	5.98	179				
	Toplam	180	.46	.18							
Etiketleme	(a) Evli	78	2.47	.78	G.Arası	.3.95	2	1.97	2.99	.04*	b>a
	(b)Bekar	100	2.70	.83	G.İçi	117.05	177	.66			
	(c)Boşanmış	2	1.66	.70	Toplam	121.00	179				
	Toplam	180	2.59	.82							

* $p < .05$ anlamlı

Tablo 6'da anlamlandırmayı kolaylaştırmak için ve grupların tabloda kolay yorumlanması için medeni hal gruplarına a, b, c harfleriyle isimlendirilmiştir. Bu bağlamda; (a)Evli, (b) Bekar, (c) Boşanmış olarak isim verilmiştir. ANOVA sonuçlar tablosunda fark kısmında belirtilmiştir.

Önyargı ile medeni hal grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F= 4.70$ ve $p<.05$). Puanların medeni durum değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Post Hoc Testlerinden Tukey testi kullanılmıştır. (a)Evli grubu ile (b) Bekar grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p < .05$). Bekar ($\bar{X} =.50$) grubunun, Evli ($\bar{X}=.41$) grubuna göre Önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($b>a$).

Etiketleme ile medeni hal grupları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F= 2.99$ ve $p<.05$). Bekar ($\bar{X}=2.70$) grubunun, Evli ($\bar{X}=2.47$) grubuna göre etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($b>a$).

3.6.Damgalanma Ölçek Alt Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 6. Damgalanma Ölçeği ve Alt Puanı olan Ayrımcılık ve Dışlama, Etiketlemenin Eğitim Durumuna Göre Farklılaşp Farklılaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	N	$\bar{X}$	SS	ANOVA Sonuçları						Fark	
					Var. K.	KT	Sd	KO	F	p		
Ayrımcılık ve Dışlama	(a)İlkokul	2	.03	.04	G.Arası	.61	4	.155				c>d
	(b)Ortaokul	2	.31	.35	G.İçi	5.56	175	.032				
	(c)Lise	92	.29	.19	Toplam	6.18	179		4.871	.001*		
	(d)Üniversite	78	.19	.16								
	(e)Lisans üst	6	.18	.10								
	Toplam		180	.24	.18							
Etiketleme	(a)İlkokul	2	2.50	.23	G.Arası	26.73	4	6.68				c>d
	(b)Ortaokul	2	2.83	.70	G.İçi	94.26	175	.539				
	(c)Lise	92	2.96	.61	Toplam	121.00	179		12.40	.000*		
	(d)Üniversite	78	2.17	.83								
	(e)Lisans üst	6	2.41	1.01								
	Toplam		180	2.59	.82							

*p< .05 anlamlı

Tablo 6'da anlamlandırmayı kolaylaştırmak için ve grupların tabloda kolay yorumlanması için eğitim gruplarına a, b, c, d, e harfleriyle isimlendirilmiştir. Bu bağlamda; (a)İlkokul, (b)Ortaokul, (c)Lise, (d)Üniversite, (e)Lisansüstü olarak isim verilmiştir. ANOVA sonuçlar tablosunda fark kısmında belirtilmiştir.

Ayrımcılık ve Dışlama alt boyutuyla eğitim grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur (F)= 4.871 ve p<.05). Puanların eğitim değişkenine göre hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Post Hoc Testlerinden Tukey testi kullanılmıştır.

(c)Lise grubu ile (d)Üniversite grubu arasında bir fark tespit edilmiştir (p<.05). Lise ($\bar{X} = .29$) grubunun, Üniversite ($\bar{X} = .19$) grubuna göre Ayrımcılık ve Dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir (c>d).

Etiketleme alt boyutuyla eğitim grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur (F)= 12.40 ve p<.05). (c)Lise grubu ile (d)Üniversite grubu arasında bir fark tespit edilmiştir (p<.05). Lise ($\bar{X} = 2.96$) grubunun, Üniversite ($\bar{X} = 2.17$) grubuna göre Etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir (c>d).

3.7.Damgalanma Ölçek Alt Puanlarının Meslek Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo7. Damgalanma Ölçeği ve Alt Puanı olan Ayrımcılık ve Dışlama, Etiketleme, Psikolojik Sağlık, Önyargının Meslek Durumuna Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Puan	Grup	N	$\bar{X}$	SS	ANOVA Sonuçları						Fark
					Var. K.	KT	Sd	KO	F	p	
Ayrımcılık ve Dışlama	(a)Kamu K.	83	.23	.16	G.Arası	.37	5	.147			
	(b)Özel Sek.	60	.29	.19	G.İçi	5.44	174	.031			c>b
	(c)Ünv. Öğr.	13	.31	.13	Toplam	6.18	179				
	(d)Serbest M	7	.42	.26					4.712	.000*	
	(e)Ev Han.	10	.17	.15							
	(f) Çalışmıyor	7	.12	.10							
	Toplam	180	.24	.18							
Etiketleme	(a)Kamu K.	83	2.67	.76	G.Arası	19.45	5	3.891			
	(b)Özel Sek.	60	2.72	.80	G.İçi	101.55	174	.584			a>c
	(c)Ünv. Öğr.	13	1.62	.38	Toplam	121.00	179				
	(d)Serbest M	7	3.21	1.19					6.667	.000*	
	(e)Ev Han.	10	2.40	.40							
	(f) Çalışmıyor	7	1.97	.77							
	Toplam	180	2.59	.82							
Psikolojik Sağlık	(a)Kamu K.	83	2.26	.86	G.Arası	17.67	5	3.534			
	(b)Özel Sek.	60	2.72	.97	G.İçi	140.75	174	.809			b>a
	(c)Ünv. Öğr.	13	2.06	.85	Toplam	158.42	179				d>a
	(d)Serbest M	7	3.51	.71					4.369	.001*	
	(e)Ev Han.	10	2.62	1.08							
	(f) Çalışmıyor	7	2.22	.60							
	Toplam	180	2.46	.94							
Önyargı	(a)Kamu K.	83	.54	.16	G.Arası	1.18	5	.236			
	(b)Özel Sek.	60	.41	.18	G.İçi	4.80	174	.028			a>b
	(c)Ünv. Öğr.	13	.40	.20	Toplam	5.98	179				a>d
	(d)Serbest M	7	.29	.06					8.571	.000*	
	(e)Ev Han.	10	.34	.15							
	(f) Çalışmıyor	7	.35	.15							
	Toplam	180	.46	.18							

*p< .05 anlamlı

Tablo 7’de anlamlandırmayı kolaylaştırmak için ve grupların tabloda kolay yorumlanması için meslek gruplarına a, b, c, d, e, f harfleriyle isimlendirilmiştir. Bu bağlamda; (a)Kamu Kurumu çalışanı, (b)Özel sektör çalışanı, (c)Üniversite Öğrencisi, (d)Serbest Meslek, (e)Ev Hanımı, (f) Çalışmıyor olarak isim verilmiştir. ANOVA sonuçlar tablosunda fark kısmında belirtilmiştir. Puanların hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Post Hoc Testlerinden Tukey testi kullanılmıştır.

Ayrımcılık ve Dışlama alt boyutuyla meslek grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur (F)= 4.712 ve p<.05). (c)Ünv. Öğr. grubu ile (b)Özel Sek. grubu arasında bir fark tespit edilmiştir (p<.05). Ünv. Öğr. ($\bar{X}$ =.31) grubunun, Özel Sek. ($\bar{X}$ =.39) grubuna göre Ayrımcılık ve Dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir (c>b).

Etiketleme alt boyutuyla meslek grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F= 6.667$ ve $p<.05$). (a)Kamu Kurumu çalışan grubu ile (c)Ünv. Öğr. grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Kamu Kurumu çalışan ($\bar{X} =2.67$) grubunun, Ünv. Öğr. ($\bar{X} =1.62$) grubuna göre Etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($a>c$).

Psikolojik Sağlık alt boyutuyla meslek grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F= 4.369$ ve $p<.05$). (b)Özel sektör çalışan grubu ile (a)Kamu Kurumu çalışan grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Özel sektör çalışan ($\bar{X}=2.72$) grubunun, Kamu Kurumu çalışan ($\bar{X} =2.26$) grubuna göre Psikolojik Sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($b>a$). (d)Serbest Meslek grubu ile (a)Kamu Kurumu çalışan grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Serbest Meslek ($\bar{X}=3.51$) grubunun, Kamu Kurumu çalışan ($\bar{X}=2.26$) grubuna göre Psikolojik Sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($d>a$).

Önyargı alt boyutuyla meslek grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F= 8.571$ ve $p<.05$). (a)Kamu Kurumu çalışan grubu ile (b)Özel sektör çalışan grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Kamu Kurumu çalışan ($\bar{X}=.54$) grubunun, Özel sektör çalışan ($\bar{X}=.41$) grubuna göre Önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($a>b$). (a)Kamu Kurumu çalışan grubu ile (d)Serbest Meslek grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). Kamu Kurumu çalışan ($\bar{X}=.54$) grubunun, Serbest Meslek ($\bar{X}=.29$) grubuna göre Önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($a>d$).

3.8.Damgalanma Ölçek Alt Puanlarının Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılması

Tablo 8. Damgalanma Ölçeği ve Alt Puanı olan Ayrımcılık ve Dışlama, Etiketleme, Psikolojik Sağlık, Önyargının Gelir Durumuna Göre Farklaşıp Farklaşmadığını Belirlemek Üzere Yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

f , $\bar{X}$ ve SS Değerleri		ANOVA Sonuçları									
Puan	Grup	N	$\bar{X}$	SS	Var. K.	KT	Sd	KO	F	p	Fark
Ayrımcılık ve Dışlama	(a)1000 TL az.	5	.06	.11	G.Arası	.693	5	.139			
	(b)1001-2000TL	12	.33	.24	G.İçi	5.48	174	.032			e>a
	(c)2001-3000TL	34	.22	.20	Toplam	6.18	179				d>f
	(d)3001-4000TL	77	.23	.15					4.395	.001*	
	(e)4001-5000TL	22	.36	.24							
	(f) 5001 ve üstü	30	.18	.09							
	Toplam	180	.24	.18							
Etiketleme	(a)1000 TL az.	5	2.03	.91	G.Arası	14.98	5	2.997			
	(b)1001-2000TL	12	2.58	1.32	G.İçi	106.02	174	.609			e>d
	(c)2001-3000TL	34	2.51	.74	Toplam	121.00	179				e>f
	(d)3001-4000TL	77	2.77	.59					4.919	.000*	
	(e)4001-5000TL	22	2.93	1.06							
	(f) 5001 ve üstü	30	2.07	.70							
	Toplam	180	2.59	.82							
Psikolojik Sağlık	(a)1000 TL az.	5	.200	.81	G.Arası	18.36	5	3.673			
	(b)1001-2000TL	12	2.96	1.19	G.İçi	140.05	174	.805			e>c
	(c)2001-3000TL	34	2.32	.79	Toplam	158.42	179				
	(d)3001-4000TL	77	2.29	.92					4.563	.001*	
	(e)4001-5000TL	22	3.18	.98							
	(f) 5001 ve üstü	30	2.44	.73							
	Toplam	180	2.46	.94							
Önyargı	(a)1000 TL az.	5	.36	.09	G.Arası	1.08	5	.218			
	(b)1001-2000TL	12	.34	.17	G.İçi	4.89	174	.028			d>b
	(c)2001-3000TL	34	.45	.16	Toplam	5.98	179				d>a
	(d)3001-4000TL	77	.54	.19					4.735	.000*	
	(e)4001-5000TL	22	.33	.12							
	(f) 5001 ve üstü	30	.44	.12							
	Toplam	180	.46	.18							

* $p < .05$ anlamlı

Tablo 8'de anlamlandırmayı kolaylaştırmak için ve grupların tabloda kolay yorumlanması için gelir gruplarına a, b, c, d, e, f harfleriyle isimlendirilmiştir. Bu bağlamda; ((a)1000 TL az, (b)1001-2000TL, (c)2001-3000TL, (d)3001-4000TL, (e)4001-5000TL, (f) 5001 ve üstü olarak isim verilmiştir. ANOVA sonuçlar tablosunda fark kısmında belirtilmiştir. Puanların hangi gruplar arasında farklılaştığını belirlemek üzere Post Hoc Testlerinden Tukey testi kullanılmıştır.

Ayrımcılık ve Dışlama alt boyutuyla gelir grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=4.395$ ve $p<.05$).

(e)4001-5000TL gelir grubu ile (a)1000 TL az gelir grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 4001-5000TL gelir ($\bar{X}=36$) grubunun, 1000 TL az gelir ($\bar{X}=06$) grubuna göre Ayrımcılık ve Dışlama

boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($e>a$). (d)3001-4000TL gelir grubu ile (f) 5001 ve üstü gelir grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 3001-4000TL gelir ($\bar{X}=2.23$) grubunun, 5001 ve üstü gelir ($\bar{X}=1.18$) grubuna göre Ayrımcılık ve Dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($d>f$).

Etiketleme alt boyutuyla gelir grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=4.919$ ve $p<.05$). (e)4001-5000TL gelir grubu ile (d)3001-4000TL gelir grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 4001-5000TL gelir ($\bar{X}=2.93$) grubunun, 3001-4000TL ($\bar{X}=2.77$) grubuna göre Etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($e>d$). (e)4001-5000TL gelir grubu ile (f) 5001 ve üstü gelir grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 4001-5000TL gelir ($\bar{X}=2.93$) grubunun, 5001 ve üstü gelir ($\bar{X}=2.07$) grubuna göre Etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($e>f$).

Psikolojik Sağlık alt boyutuyla gelir grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=4.563$ ve $p<.05$). (e)4001-5000TL gelir grubu ile (c)2001-3000TL gelir grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 4001-5000TL gelir ($\bar{X}=3.18$) grubunun, 2001-3000TL gelir ($\bar{X}=2.32$) grubuna göre Psikolojik Sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($e>c$).

Önyargı alt boyutuyla gelir grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur ($F=4.735$ ve $p<.05$). (d)3001-4000TL gelir grubu ile (b)1001-2000TL gelir grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 3001-4000TL gelir ($\bar{X}=1.54$) grubunun, 1001-2000TL gelir ($\bar{X}=1.34$) grubuna göre Önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($d>b$). (d)3001-4000TL gelir grubu ile (a)1000 TL az gelir grubu arasında bir fark tespit edilmiştir ($p<.05$). 3001-4000TL gelir ($\bar{X}=1.54$) grubunun, 1001-2000TL gelir ($\bar{X}=1.36$) grubuna göre Önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir ($d>a$).

4.SONUÇ

Damgalanma Ölçeği Ayrımcılık ve Dışlama, Etiketleme, Psikolojik Sağlık, Önyargı alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Yaş grupları ile ayrımcılık ve dışlama alt boyutu açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. 28-32 yaş grubu, 18-22 yaş grubuna göre, 33-37 yaş grubu, 18-22 yaş grubuna göre, 38-42 yaş grubu 18-22 yaş grubuna göre ayrımcılık ve dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. 33-37 yaş grubu, 18-22 yaş grubuna göre etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. 38-42 yaş grubu, 18-22 yaş grubuna göre etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. 33-37 yaş grubu, 18-22 yaş grubuna göre, 38-42 yaş grubu, 18-22 yaş grubuna göre, 43 üstü yaş grubu, 18-22 yaş grubuna göre psikolojik sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. 18-22 yaş grubu, 28-32 yaş grubuna göre, 18-22 yaş grubu, 33-37 yaş grubuna göre, 18-22 yaş grubu, 43 üstü yaş grubuna göre önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir.

Medeni hal grupları ile alt boyut olan önyargı ile istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur Evli grubu ile bekar grubu arasında bir fark tespit edilmiştir. Bekâr grubu, Evli grubuna göre, önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Etiketleme ile medeni hal grupları açısından istatistiksel açıdan Bekâr grubu, Evli gruba göre etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir.

Eğitim grupları ile ayrımcılık ve dışlama alt boyutuyla istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Lise grubu ile üniversite grubu arasında bir fark tespit edilmiştir. Lise grubu, üniversite grubuna göre ayrımcılık ve dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Etiketleme alt boyutuyla eğitim grupları açısından istatistiksel açıdan da anlamlı farklılık bulunmuştur Lise grubu ile üniversite grubu arasında bir fark tespit edilmiştir. Lise grubu, üniversite grubuna göre etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir.

Meslek grupları ile ayrımcılık ve dışlama alt boyutuyla istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Üniversite öğrenci grubu ile özel sektör çalışan grup arasında bir fark tespit edilmiştir. Üniversite öğrenci grubu, özel sektör çalışan grubuna göre ayrımcılık ve dışlama boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Meslek grupları ile etiketleme alt boyutuyla istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Kamu Kurumu çalışan grubu, Üniversite öğrenci grubuna göre etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Meslek grupları psikolojik sağlık alt boyutuyla istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Özel sektör çalışan grubu, Kamu Kurumu çalışan grubuna göre psikolojik sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Serbest meslek grubu, Kamu Kurumu çalışan grubuna göre psikolojik sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Meslek grupları önyargı alt boyutuyla meslek grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. Kamu Kurumu çalışan grubu, özel sektör çalışan grubuna göre önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Kamu Kurumu çalışan grubu, Serbest meslek grubuna göre önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir.

Gelir grupları ile etiketleme alt boyutuyla istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. 4001-5000TL gelir grubu, 3001-4000TL grubuna göre, 4001-5000TL gelir grubu, 5001 ve üstü gelir grubuna göre etiketleme boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Gelir grupları psikolojik sağlık alt boyutuyla istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. 4001-5000TL gelir grubu, 2001-3000TL gelir grubuna göre psikolojik sağlık boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir. Önyargı alt boyutuyla gelir grupları açısından istatistiksel açıdan anlamlı farklılık bulunmuştur. 3001-4000TL gelir grubu, 1001-2000TL gelir grubuna göre, 3001-4000TL gelir grubu, 1001-2000TL gelir grubuna göre önyargı boyutunda daha çok damgalama eğiliminde olduğu söylenebilir.

Damgalanma ile ilgili literatür incelendiğinde araştırmaların genellikle psikiyatrik hastalar üzerinde gerçekleştirildiği gözlenmiştir. Damgalanma kavramıyla ilgili il ya da ilçe geneli bir araştırmaya ulaşılamamış olması sonuçlarında literatür ile desteklenmesini zorlaştırmıştır.

5.KAYNAKÇA

- Bağ, B., & Ekinci, M. (2005). Sağlık Personelinin Ruhsal Sorunları Olan Bireylere Yönelik Tutumlarının Araştırılması. *Bağ, B. ve Ekinci, M., (2005), "Sağlık Personelinin Ruhsal Sorunları Olan Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 3(11), 107-127.*
- Bilge, A., & Çam, O. (2010). Ruhsal Hastalığa Yönelik Damgalama ile Mücadele. *TAF Preventive Medicine Bulletin, 71-78.*
- Bos, A. R., Pryor, J. B., Reeder, G. D., & Stutterheim, S. E. (2013). Stigma: Advances in Theory and Research. *Basic and Applied Social Psychology, 35(1), 1-9.*
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Cohen, L., Manion, L. Research methods in education.* London: Routledge Taylor & Francis Group.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education.* London: Routledge Taylor & Francis Group.
- Erkuş, A. (2005). *Bilimsel Araştırma Sarmalı.* Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Geçtan, E. (2012). *Psikodinamik Psikiyatri ve Normaldışı Davranışlar.* İstanbul: Metis Yayınevi.
- Giddens, A. (2000). *Sociology (Sosyoloji)Giddens, A., (2000), Sociology (Sosyoloji), (Yay. Haz: H. Özel ve C. Güzel).* Ankara: Ayraç Kitabevi.
- Goffman, E. (1963). *GoffStigma: Notes On The Management of Spoiled Identity.* ABD: Prentice-Hall, Inc.
- Haghighat, R. (2001). A Unitary Theory of Stigmatisation. *British Journal of Psychiatry(178), 207-215.*
- İkişik, H. (2008). *Tıp Fakültesi Öğrencelerinde Şizofrenlere Yönelik Damgalamanın Değerlendirilmesi. Niteliksel Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi.* İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Halk Sağlığı ABD.
- Kadioğlu, M., & Hotun Şahin, N. (2015). Kadioğlu, M. veStigmatizasyon (Damgalama) ve Kadın. *Sağlık ve Toplum, 25(3), 3-9.*
- Karaca, S., & Aşkın, R. (1995). Depresyonla Başaçıkma Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Düşünen Adam Dergisi, 8(3).*
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keefe , F. J., Caldwell, D. S., Queen , K. T., Giil, K. M., Martinez, S., & Crisson, S. (1987). Pain coping strategies in osteoarthritis patients. *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 55(2), 208-212.*

- Kocabaşoğlu, N., & Aliustaoğlu, S. (2003). Kocabaşoğlu N. ve Bir Kavram Olarak Stigmatizasyon. *Yeni Symposium*, 41(4), 190-192.
- Oran, N. T., & Şenuzun, F. (2008). Toplumda Kırılması Gereken Bir Zincir: HIV/AIDS Stigmatı ve Baş Etme Stratejileri. *İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-16.
- Özyiğit, Ş., Savaş, H. A., Ersoy, M. A., Yüce, S. T., & Sertbaş, G. (2004). Hemşirelerin ve Hemşirelik Öğrencilerin Şizofreniye İlişkin Tutumları. *Yeni Symposium*, 42(3), 105-112.
- Soygür, H., & Özalp, E. (2005). Şizofreni ve Damgalanma Sorunu. *Türkiye Klinikleri J Int Med Sci*, 1(2), 74-80.
- Sözen, A., Özgür, T. B., Elçi, Ç., Bakır, P., Efil, H., & Özver, İ. (2013). Erişkin Yaşta Cinsel İstismara Uğramış Bireylerde İçselleştirilmiş Damgalama ve Psikopatoloji Arasındaki İlişki. *Journal of Mood Disorders*, 3(2), 64-69.
- St.Clements University. (2014). *Sosyal Psikoloji ve Modeller*. Ankara: St.Clements University Türkiye Yayınları.
- Üçok, A. (2003). Şizofreni Hastası Neden Damgalanır? *Klinik Psikiyatri, Ek 1*, 3-8.
- Yaman, E., & Güngör, H. (2013). Damgalama (Stigma) Ölçeğinin Geliştirilmesi, Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 251-270.
- Yıldız, M., Özten, E., Işık, S., Özyıldırım, İ. K., & Cerit, C. (2012). Şizofreni Hastaları, Hasta Yakınları ve Majör Depresif Bozukluk Hastalarında Kendini Damgalama. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 13, 1-7.